

Kinh nghiệm phát triển du lịch trong bối cảnh hội nhập quốc tế của một số thành phố và bài học cho Thừa Thiên Huế

Nguyễn Tuấn Anh

Trường Cao đẳng Sư phạm Thừa Thiên Huế

Trong bối cảnh hội nhập kinh tế quốc tế ngày càng sâu rộng như hiện nay, ngành du lịch nói chung và phát triển du lịch nói riêng đang đứng trước những thời cơ, thách thức lớn hơn bao giờ hết. Thừa Thiên Huế là một tỉnh có nhiều điều kiện để phát triển du lịch, mặc dù những năm qua du lịch tại Thừa Thiên Huế đã có nhiều thành tựu, song vẫn còn khá nhiều bất cập. Chính vì vậy, bài viết đã nghiên cứu tìm hiểu kinh nghiệm phát triển du lịch trong bối cảnh hội nhập kinh tế quốc tế của một số thành phố trong nước (cụ thể là Hội An và Quảng Ninh) và một số thành phố nước ngoài (cụ thể là Chiang Mai và Gyeongju) để từ đó rút ra một số bài học cho Thừa Thiên Huế trong công tác phát triển du lịch.

1. Kinh nghiệm phát triển du lịch của thành phố Hội An – Quảng Nam

Kể từ khi được UNESCO vinh danh là di sản văn hóa thế giới (ngày 04/12/1999), ngành du lịch đã trở thành ngành kinh tế mũi nhọn, khẳng định vai trò chủ đạo và thúc đẩy sự phát triển của thị xã Hội An xưa và thành phố Hội An ngày nay. Trong giai đoạn 1999-2017, ngành du lịch Hội An chủ yếu khai thác và bảo tồn sản phẩm du lịch văn hóa Phố cổ. Các giá trị văn hóa vật thể và phi vật thể đặc sắc của Phố cổ đã phát huy hiệu quả thu hút đông đảo du khách. Hàng triệu lượt khách đã biết tới và đến tham quan, du lịch.

Du lịch có tốc độ tăng trưởng nhanh, tính trong năm 2015 đã chiếm tỷ trọng gần 70% so với cơ cấu kinh tế hiện tại của thành phố. Trong đó, việc bảo tồn và phát huy giá trị di sản khu phố cổ luôn mang ý nghĩa quyết định, có tính sống còn đối với công đồng cư dân địa phương. Việc khai thác Phố cổ thông qua bán vé tham quan được thực hiện từ tháng 10/1995 và chỉ trong năm đầu tiên đã bán được hơn 105.000 vé, thu gần 3 tỷ đồng. Trong năm 2015, số vé bán ra đạt gần 1.171.000 vé, doanh thu hơn 126 tỷ đồng, đóng góp cho ngân sách thành phố 80 tỷ đồng. Ngoài ra, Thành phố đã xây dựng các tuyến phố đi bộ, phố không có đèn động cơ chính là tạo ra những sản phẩm du lịch đặc trưng, có sức hút rất lớn để du khách đến đông hơn, sản phẩm làm ra bán được giá trị cao hơn, nhân dân được hưởng lợi, kinh tế phát triển nâng cao đời sống chính mình. Với những thành tựu đạt được, Hội An được UNESCO đánh giá là nơi có những đóng góp tích cực cho việc phát triển du lịch gắn với bảo tồn, giữ gìn di sản.

Báo cáo của UBND thành phố Hội An cho biết, 6 tháng đầu năm 2018 tổng lượng khách tham quan, lưu

trú trên địa bàn ước đạt 2,68 triệu lượt, tăng 69% so với cùng kỳ (khách quốc tế khoảng 2 triệu lượt, tăng hơn 23%; khách nội địa đạt 680.000 lượt, đạt hơn 95% so với cùng kỳ). Trong đó, tổng lượt khách mua vé tham quan Khu di sản ước hơn 1,197 triệu lượt, tăng 22% so với cùng kỳ; tổng lượt khách mua vé tham quan Khu dự trữ sinh quyển Cù Lao Chàm đạt 185.000 lượt, bằng 99% so với cùng kỳ. Tổng lượt khách lưu trú đạt 885.000 lượt, tăng 25,73% so với cùng kỳ, bình quân ngày khách lưu trú 2,08 ngày; công suất sử dụng phòng 51%. Tổng doanh thu toàn ngành thương mại, du lịch ước đạt 2.385 tỷ đồng, tăng 17,8% so với cùng kỳ, riêng doanh thu du lịch đạt khoảng 2.010 tỷ đồng. Thị trường khách tham quan Hội An phần lớn khách quốc tế, chiếm tỷ trọng hơn 70% tổng số du khách.

Tuy nhiên, ngành du lịch Hội An cũng tồn tại nhiều hạn chế cần khắc phục như tình trạng bán hàng rong, chèo kéo khách, bán phá giá; các điểm trông giữ xe và xích lô du lịch trong phố tự thu giá cao; an toàn, an ninh diễn biến phức tạp, tình trạng cướp giật, xô xát với khách tại các quán bar; tình trạng kẹt xe, nhất là thời gian từ 3 giờ chiều trở về tối.

Phát triển bền vững, du lịch cộng đồng ở Hội An là gắn kết hài hòa giá trị nguồn tài nguyên nhân văn và tài nguyên văn hóa vốn dồi dào và phong phú; chú trọng nâng cao chất lượng nguồn nhân lực, trình độ dân trí của cộng đồng dân cư - chủ thể hoạt động của loại hình du lịch này; các cấp chính quyền và ngành chức năng cần tạo ra mối liên kết, hợp tác chặt chẽ giữa các doanh nghiệp với cộng đồng dân cư trong việc giới thiệu thị trường, quảng bá sản phẩm, đào tạo nghề, hướng dẫn kỹ năng hoạt động, khắc phục tình trạng tự phát, cục bộ, chạy theo lợi nhuận mà bất chấp môi trường sinh thái và văn hóa.

2. Kinh nghiệm phát triển du lịch tại tỉnh Quảng Ninh

Thế mạnh phát triển du lịch của tỉnh Quảng Ninh bao gồm di sản thiên nhiên và kỳ quan thiên nhiên thế giới vịnh Hạ Long (TP. Hạ Long), nhiều bãi biển đẹp (Trà Cổ, Quan Lạn, Minh Châu, Ngọc Vũng...). Hoạt động của ngành du lịch Quảng Ninh không ngừng phát triển và đạt được những thành tựu nhất định trong thời gian qua như: cơ sở hạ tầng du lịch được đầu tư phát triển (nâng cấp các cảng biển, bến thuyền, cơ sở lưu trú trên bờ, tàu du lịch các loại, nhà hàng, điểm mua sắm, khu công viên, hệ thống thông tin liên lạc, mạng điện lưới quốc gia trên huyện đảo Cô Tô...); các sản phẩm du lịch được đa dạng hoá; nhiều tour du lịch mới, đặc trưng được đưa vào khai thác; không gian du lịch được mở rộng thông qua liên kết hợp tác với một số tỉnh, thành trong nước và các quốc gia trên thế giới.

Hoạt động du lịch phát triển kéo theo lượng khách đến Quảng Ninh tăng mạnh. Theo số liệu thống kê, tổng số khách du lịch đến Quảng Ninh giai đoạn 2001-2010 tăng bình quân 11,8%/năm, trong đó khách quốc tế tăng 13,5%/năm; tổng thu du lịch tăng bình quân 24,5%/năm. Riêng năm 2013, Quảng Ninh đã đón 7,5 triệu lượt khách, trong đó có 2,6 triệu lượt khách quốc tế, tổng thu du lịch đạt 5.000 tỷ đồng.

Ngoài ra, ngành du lịch Quảng Ninh tiếp tục hoàn thiện phát triển không gian du lịch trên 4 địa bàn du lịch trọng điểm: Hạ Long; Móng Cái - Trà Cổ; Vân Đồn - Cô Tô và Uông Bí - Đông Triều - Quảng Yên; định hướng mở rộng không gian du lịch Hạ Long gắn với Vân Đồn - vịnh Bái Tử Long và các vùng phụ cận đồng thời phát triển các không gian du lịch mới ở Hải Hà, Cô Tô, Cẩm Pha, Hoành Bồ, Tiên Yên, Bình Liêu... nhằm tạo ra hệ thống sản phẩm du lịch đa dạng phục vụ khách đến từ các thị trường mục tiêu như: châu Âu, Đông Bắc Á, Bắc Mỹ, Nam Á, Trung Đông...

Việc tăng trưởng ngành du lịch trong thời gian qua, Quảng Ninh đã chú trọng mở rộng không gian phát triển du lịch có trọng tâm, trọng điểm, gắn với giữ gìn và bảo vệ môi trường, bảo tồn và khai thác hiệu quả các giá trị Di sản - Kỳ quan thiên nhiên thế giới Vịnh Hạ Long, Vịnh Bái Tử Long; xây dựng các tuyến du lịch, điểm du lịch, sản phẩm du lịch của các trung tâm, khu, điểm du lịch để liên kết tạo chuỗi sản phẩm và mở rộng không gian du lịch, kéo dài ngày lưu trú của khách tại Quảng Ninh. Mặt khác, liên kết với các địa phương trong khu vực để gắn kết các tuyến du lịch giữa các địa phương; Quảng Ninh đã xây dựng nhiều kế hoạch quảng bá, xúc tiến rất bài bản, trên cơ sở đó các cơ quan chức năng, các địa phương và doanh nghiệp đã tổ chức nhiều hoạt động, chương trình quảng bá, xúc tiến với nhiều nội dung và hình thức phong phú; được sự quan tâm, đầu tư của chính quyền các cấp và với chiến lược phát triển du lịch bền vững, hiệu quả, ngành du lịch Quảng Ninh đã có sự phát triển nhanh theo hướng chuyên nghiệp, hiệu

quả; từng bước khẳng định thương hiệu, vị thế là một trong những trung tâm du lịch lớn của cả nước.

3. Kinh nghiệm phát triển du lịch của thành phố Chiang Mai - Thái Lan

Chiang Mai, thủ phủ phía bắc của Thái Lan, đã phát triển du lịch đáng kể, góp phần tạo ra tiềm năng trở thành "Thành phố MICE" của miền Bắc. Trong giai đoạn 2010-2015, tỉnh đã nhìn thấy những phát triển mới, các liên kết giao thông ngày càng tăng, nhiều con đường và đường cao tốc hơn, và nhiều chỗ ở hơn giúp củng cố vị trí mới của Chiang Mai là thành phố sáng tạo và MICE. Những phát triển mới ở Chiang Mai sẽ là chìa khóa trao tay của tỉnh thành một thành phố hiện đại hóa hơn, ngoài những thế mạnh hiện có về văn hóa, lịch sử, y tế, y tế và du lịch sinh thái. Chỗ ở để phục vụ khách MICE đến từ hơn 33.000 phòng khách sạn thuộc nhiều loại khác nhau. Năm 2013, bước đi cụ thể của Chiang Mai để trở thành thành phố MICE đã được củng cố với việc khai trương Trung tâm Triển lãm và Hội nghị Quốc tế Chiang Mai. Với tổng diện tích 335 rai (536.000 m²), là trung tâm hội nghị và triển lãm đầu tiên và lớn nhất ở khu vực phía Bắc. Sau khi khai mạc Trung tâm Hội nghị và Triển lãm Quốc tế Chiang Mai, Chiang Mai được quảng bá là chiến dịch "Chiang Mai's Year of MICE", tập trung vào khả năng của khu vực cho các hoạt động, hội nghị và triển lãm thú vị, sáng tạo.

Trung tâm Triển lãm và Hội nghị Quốc tế Chiang Mai được khai trương vào năm 2013 với tổng diện tích 335 rai, là trung tâm triển lãm và hội nghị đầu tiên và lớn nhất ở khu vực phía Bắc. Hiệp hội Công nghiệp Triển lãm Quốc tế (UFI) đã trao tặng Trung tâm Triển lãm và Hội nghị Quốc tế Chiang Mai là một trong chín trung tâm hội nghị và triển lãm ở Thái Lan với tiêu chuẩn quốc tế.

Chiang Mai là một trung tâm du lịch lớn với cơ sở hạ tầng giao thông tối bao gồm sân bay quốc tế, đường sắt từ Bangkok và các chuyến xe buýt đường dài thường xuyên tới khắp nơi. Sân bay quốc tế Chiang Mai là sân bay lớn thứ 3 của Thái Lan, sau Suvarnabhumi và Don Mueang.

4. Kinh nghiệm phát triển du lịch của thành phố Gyeongju - Hàn Quốc

Du lịch ở Gyeongju là một ngành công nghiệp lớn và tính năng xác định của Gyeongju, Hàn Quốc. Gyeongju là một địa điểm văn hóa và điểm đến du lịch lớn đối với người Hàn Quốc và người nước ngoài với khoảng 8-9 triệu du khách mỗi năm. Rất nhiều điều này là do tình trạng của thành phố là một trung tâm của di sản Silla, xuất phát từ vai trò cũ của nó như là thủ đô của vương quốc cổ đại đó.

Nhiều địa điểm Silla được bao gồm trong Vườn quốc gia Gyeongju. Ngoài ra, Bảo tàng Quốc gia

Gyeongju còn lưu trữ nhiều hiện vật từ vương quốc Silla đã được khai quật từ các địa điểm trong thành phố và các khu vực xung quanh, bao gồm một số vương miện hoàng gia và các kho báu quốc gia khác. Một số địa danh nổi tiếng nhất của Gyeongju liên quan đến sự bảo trợ của Phật giáo Silla. Hàng động của Seokguram và đền Bulguksa là những địa điểm đầu tiên của Hàn Quốc được đưa vào Danh sách Di sản Thế giới của UNESCO, vào năm 1995. Ngoài ra, tàn tích của ngôi đền Hwangnyongsa cũ, được cho là lớn nhất Hàn Quốc, được bảo tồn trên các sườn núi Núi Toham. Các tác phẩm điêu khắc đá Silla thời đại của các vị Phật và Bồ tát được tìm thấy trên các sườn núi trong toàn thành phố, đặc biệt là trên Namsan. Gyerim, hay "Chicken Forest", tiếp giáp với Royal Tomb Complex ở trung tâm Gyeongju. Vì vậy, hồ Anapji, khu vườn Poseokjeong và đài quan sát Cheomseongdae. Mỗi trang web được det sâu vào truyền thuyết và lịch sử của thời kỳ Silla. Một số pháo đài từ thời kỳ Silla đã được bảo tồn.

Chính quyền và người dân rất chú trọng đến việc bảo tồn và phát triển di sản phi vật thể của thành phố Gyeongju, điển hình là việc xã hội hóa các lễ hội nhằm thu hút khách du lịch tham gia, đặc biệt vào các mùa Xuân và mùa Thu. Đồng thời chính quyền chú trọng bảo tồn các di tích lịch sử văn hóa của thời đại Silla nhằm giáo dục các thế hệ người Hàn Quốc biết về nguồn gốc của dân tộc mình.

5. Bài học rút ra cho Thừa Thiên Huế trong công tác phát triển du lịch

Bốn thành phố được nêu trên là các thành phố đều có hệ thống di sản được UNNESCO công nhận, đặc biệt hai thành phố Chaingmai và Gyeongju đều là những cố đô của đất nước Thái Lan và Hàn Quốc. Vì vậy, sự tương đồng này cũng là một trong những ưu điểm cho việc học tập kinh nghiệm của du lịch Thừa Thiên Huế, cụ thể như sau:

Kinh nghiệm từ Hoi An: Hạn chế tối đa tình trạng bán hàng rong, chèo kéo khách, bán phá giá, tình trạng du lịch tự phát, cục bộ, chạy theo lợi nhuận mà bất chấp môi trường sinh thái và văn hóa; xây dựng văn hóa du lịch cho người phục vụ du lịch như: người lái xe xích lô du lịch, xe ôm và người bán hàng; xây dựng các bãi đỗ xe công cộng nhằm tạo điều kiện thuận lợi cho các phương tiện giao thông có chỗ đỗ an toàn và không làm ách tắc giao thông; chính quyền phố kết hợp với doanh nghiệp, cộng đồng dân cư trong việc quảng bá hình ảnh du lịch.

Kinh nghiệm từ Quảng Ninh: Liên kết và phát triển các khách sạn đạt chuẩn quốc tế, với những hãng du lịch nổi tiếng trong nước và quốc tế (như: Wyndham, RoyalIotus, Novotel, Vinpearl); đầu tư phát triển bến thuyền, thông tin liên lạc, điện lưới quốc gia đến một số đảo (Đảo Ngọc Sơn Chà), Vườn Quốc gia Bạch Mã...; xây dựng nhiều tour du lịch mới, đặc trưng được

đưa vào khai thác; mở rộng không gian du lịch được mở rộng thông qua liên kết hợp tác với một số tỉnh, thành trong nước (Hà Nội, Hải Phòng, TP Hồ Chí Minh...) và các quốc gia trên thế giới (Trung Quốc, Hàn Quốc, Nhật Bản, Thái Lan, Pháp...) bằng hệ thống cảng biển quốc sâu như Chân Mây, Thuận An, cảng hàng không quốc tế Phú Bài.

Kinh nghiệm từ Chiang Mai : Ngoài biệt danh là thành phố di sản, thành phố du lịch, thành phố giáo dục, y tế, Thừa Thiên Huế cần phân đầu tư thành phố sáng tạo và MICE; Xây dựng các trung tâm mua sắm hiện đại đạt chuẩn quốc tế nhằm thu hút các đối tác trong nước và quốc tế đến triển lãm và trao đổi mua bán; mở rộng sân bay Quốc tế Phú Bài để kết nối với các hãng không du lịch trong khu vực, đặc biệt kết nối với sân bay Chiang Mai.

Kinh nghiệm từ Gyeongju: Phát triển và bảo tồn các lễ hội đặc sắc của khu vực Thừa Thiên Huế và được tổ chức quanh năm song song với lễ hội Festival quốc tế Huế; Bảo tồn các di tích lịch sử hiện có và trùng tu các di tích lịch sử bị chiến tranh tàn phá; phát triển các loại cây cảnh đặc sắc đáp ứng mùa nào hoa nấy; mở rộng các tour giáo dục lịch sử cho sinh viên, học sinh trong nước và quốc tế tìm hiểu về di tích lịch sử Thừa Thiên Huế; xây dựng các khu biểu diễn nghệ thuật ngoài trời và tạo điều kiện cho các nghệ sĩ trong nước và quốc tế, chuyên nghiệp, nghiệp dư biểu diễn.

Tài liệu tham khảo

Isaree Baedcharoen (2016), Heritage Tourism in Chiang Mai: Measuring the Perceptions of Opportunities, Impacts and Challenges for the Local Community, *Najua Special Issue*, (Volume 31, 2016) AHMT : Issue 4, pp.63-85.

Byunghoon Park, Jaegool Yim (2015) Design of an Android App for Gyeongju Smart Tourism. In: Park J., Stojimenovic I., Jeong H., Yi G. (eds) *Computer Science and its Applications. Lecture Notes in Electrical Engineering*, vol 330. Springer, Berlin, Heidelberg

Sanghoon Kang, Jinwon Kim, Sarah Nicholls (2014), National Tourism Policy and Spatial Patterns of Domestic Tourism in South Korea, *Journal of Travel Research*, Vol 53, Issue 6.

Trần Xuân Ảnh (2011), Thị trường du lịch Quảng Ninh trong hội nhập kinh tế quốc tế, Luận án Tiến sĩ Kinh tế, Học viện Hành chính — Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh.

Nguyễn Thị Thu Hà (2016), Quản lý di sản văn hóa và phát triển du lịch ở đô thị cổ Hội An, tỉnh Quảng Nam, Luận án Tiến sĩ Văn hóa học, Viện Văn hóa Nghệ thuật Quốc gia Việt Nam.